אגופיה דמזבח דכתיב °וכעצם השמים לטהר, מאי שנא דיהיב עולה ברישא והדר יהיב דחטאת, ניתיב ברישא דחטאת והדר ניתיב דעולה? כיון דעולה היא, היא קדמה ברישא ומאי שנא דיהיב מזרחית צפונית ומערבית דרומית ניתיב דרומית מזרחית [א]והדר צפונית מערבית? אמרי עולה טעונה יסוד וקרן דרומית מזרחית לא הוה ליה יסוד, מאי שנא דיהיב ברישא מזרחית צפונית והדר מערבית דרומית ניתיב ברישא מערבית דרומית והדר מזרחית צפונית? כיון *דאמר מר כל פינות שאתה פונה לא יהו אלא דרך ימין {למזרח} ברישא בההוא פגע, ומאי דבעולה הוא דקאמר רחמנא עביד בה מעשה חטאת ודילמא בחטאת הוא דקאמר רחמנא עביד בה מעשה עולה? לא ס"ד דכתיב °על עולת התמיד יעשה ונסכו מאי קאמר רחמנא מידי דחטאת שדי אעולה. ~~תנן התם~~ (ע' במס' תמיד) *אמר להם הממונה צאו והביאו טלה מלשכת בית הטלאים, והלא לשכת הטלאים היתה במקצוע צפונית מערבית *וארבע לשכות היו שם ①אחת לשכת הטלאים ②ואחת לשכת החותמות ③ואחת לשכת בית המוקד ④ואחת לשכה שעושין בה *לחם הפנים

ורמינהו *ארבע לשכות היו לבית המוקד כקטוניות הפתוחות לטרקלין-שתים בקודש ושתים בחול-וראשי פספסין מבדילין בין קודש לחול ומה היו משמשות ①מערבית דרומית היא היתה לשכת (א)(טלי) קרבן

דרומית

אגופיה דמזבח · על גגו ומאי לשון טהרו על שם שמטהר ומפנה הקטורת שנשרף עליו בבקר וחותיהו אילך ואילך ומזה על מקום הגילוי כדכתיב וכעצם השמים לטוהר כמו לטהר: **עולה טעונה יסוד** · שיהא דמה ניתן במקום שיהא יסוד למטה הימנו דהכי אמרינן בזבחים (דף נג.) אל יסוד מזבח העולה לזבחה של עולה יהא יסוד למטה הימנו: **קרן מזרחית דרומית לא היה לה יסוד** · כדאמרינן במסכת מדות (פ"ג משנה א) היסוד היה מהלך על פני כל הצפון ועל פני כל המערב אוכל במזרח אמה אחת כשהצפון כלה למזרח ובדרום אמה אחת כשהמערב כלה לדרום אלמא לא היה יסוד למזרחית דרומית ואמרינן בזבחים (דף נג:) לפי שלא היתה אמה היסוד של כל המזרח ושל כל דרום בחלקו של בנימין כדמתרגמינן באחסנתיה יתבני *מדבחא (בראשית מט) לפיכך לא היה יסוד לה: **כיון דאמר מר כו'** · ממתניתין דרמי בר יחזקאל היא לקמן (דף נח:): **לא יהו אלא דרך ימין למזרח** · הכא לא שייך למזרח אבל בזבחים שייך למיתנייה דאיירי התם בנתינת כבש המזבח לדרום ויליף לה מן ומעלותיהו פונות קדים תן מעלותיו לדרום כדי שתהא תחילת פינותיו לקדים כשתפנה לדרך ימין דכל פינות דרך ימין הן דתני רמי בר יחזקאל עומד על שנים עשר בקר וגו' ואגב ההיא גירסא נקט בכל דוכתי למזרח ולא שייך למימר אלא דרך ימין ותו לא: **ברישא בההוא פגע** · כשעלה בכבש ופונה לימין פוגע בקרן מזרחית דרומית תחילה ושם אי אפשר ליתן משום דאין לה יסוד ומקיף ובא עד מזרחית צפונית ונותן ואע"ג דמתן דם אינו עולה בכבש דהא על הרצפה עומד והכלי בידו וזורק למרחוק דכתיב וזרקו דהא למטה מן החוט הוא נותן אפילו הכי כיון שבחטאת שניתנה בעליונה של קרן צריך לעלות בכבש דרך הדרום ופונה למזרח ה"ג בכל הדמים אע"פ שנותנן למטה מתחיל להקיף מדרך הדרום שהוא פניו של מזבח כפתח כניסת הבית ומשם פונה לימין: **דילמא בחטאת** · דרחא חודש אמר רחמנא עביד ביה מעשה עולה: **לא ס"ד דכתיב** · לחטאת על עולת: **סגן הסם** · במסכת תמיד ולא שייך למיקבעיה בגמרא דיומא אלא משום דמיירי לעיל (ב) [בפייסות] כהאי גוונא מאן תנא סדר יומא ר"ש איש המצפה היא לא שמעינן ליה דאמר הכי אלא משום דשמעינן ליה דפליג אסדר תמיד מוקמי לסתמיה דפליגי אתמיד אליביה ואין שיטה כזאת מטיה בגמרא קבעה נמי להך גביה דמתוקמא נמי בהך שיטתא: **הממונה** · הוא הסגן: **והביאו כו'** · לתמיד: **מלשכת הטלאים** · שהיו הטלאים שם מבוקרין כדתנן (ערכין דף יג.) אין פוחתין מששה טלאים המבוקרין בלשכת הטלאים: **והלא** · כמו והרי היא במקום פלוני: **במקצוע צפונית מערבית** · של בית המוקד שהיה טרקלין גדול והיו מסיקין בו מדורות גדולות להתחמם שם הכהנים שהולכים יחפים על רצפת עזרה שהיא של שיש והיו במקצועותיה לשכות פתוחות כקטוניות פתוחות לטרקלין כדקתני לקמן וארבע לשכות היו שם בד' המקצועות אחת לשכת הטלאים וכו': **לשכת החותמות** · שמניחין שם חותמות של לוקח סלתות ונסכים מן ההקדש כדתנן במסכת שקלים (דף ה:) ד' חותמות היו במקדש והיה כתוב עליהן עגל גדי זכר חוטא והן סימני כבש ואיל ופר ושלש בהמות של מצורע כל מי שמבקש נסכים בא לו אצל הממונה על החותמות ונותן לו מעות כפי נסכים שהוא צריך ומקבל ממנו חותם של אותם נסכים ובא לו אצל הממונה על הנסכים ומראה לו החותם ומקבל ממנו נסכים וכו' כדמפרש התם: **לשכת בית המוקד** · לשכה קטנה שקרויה בית המוקד ופתוחה לבית המוקד הגדול: **שעושים בה לחם הפנים** · של בית גרמו עושין שם מעשה לחם הפנים שהיו שם: **לבית המוקד** · פתוחות לה: **שתים בקודש ושתים בחול** · של בית המוקד מקצתה בנויה בתוך עזרה מקודשת ומקצתה בחול: **וראשי פספסין** · תחיכות עצים מבדילין לסימן במקום המפסיק בין קודש לחול:

ואחת לשכת בית המוקד · פר"ח דשני בית המוקד היו ליטול מהם אש לצורך המזבח שמצוה להביא מן ההדיוט ששנים היו שאם יכבה האחד יביאו מן השני ואף על גב דאמרי הואי מערכה לקיום האש לקמן בס"פ טרף בקלפי (דף מה.) שמא שלשתן היו צריכות לקיום האש שאם יכבה האש משני בתי המוקד יקחו מן המערכה העשויה לכך וכפירושו משמע בפ"ק דשבת (דף כ.) ומאחיזין האור במדורת בית המוקד מאי טעמא בכל מושבותיכם אי אתה מבעיר אבל אתה מבעיר במדורת בית המוקד משמע דלפי שהוא צורך המזבח יכול להבעיר בשבת ורש"י פירש לפי שהכהנים הולכים יחפים דבעינן שלא יהא דבר חוצץ בינו לרצפה כדאיתא בפ"ב דזבחים (דף כד.) היו שני בתי המוקד ואש של מערכה לקיום האש וצריך לומר לפירושו דהתירו להבעיר האש במדורת בית המוקד אע"ג דלא הוה צורך מזבח כיון דבעזרה הוא לא קרינן ביה בכל מושבותיכם:

א)**אמר** להם הממונה · הכא ולקמן בריש פ"ג (דף כח.) אמר להם הממונה צאו וראו אם הגיע זמן שחיטה פירש רש"י הסגן וליתא דבירושלמי חשיב ה' דברים שהסגן משמש איש כ"ג הגבה ימינך לקמן בפרק טרף בקלפי (דף לט.) הסגן בימינו וראש בית אב בשמאלו בפ' כ"ג (סנהדרין דף יט.) והניף הסגן בסודרין דסוף מסכת תמיד (דף לג:) והסגן בימינו והעלהו בההיא פירקא נמי לא היה כה"ג מתמנה עד שנעשה סגן ולא קא חשיב להא בהדייהו אלמא ממונה לאו סגן הוא ב):

ניתיב דרומית מזרחית · דומיא דחטאת דכשעלה בכבש בא לו לקרן דרומית מזרחית תחלה °ולא הוה מצי לשנויי כיון דעולה נשחטת בצפון וקיבול דמה בצפון יהיב מזרחית צפונית דפגע ביה ברישא שהוא סמוך לו יותר מלקרן מזרחית דרומית חדא דאדרבה כיון דכל פונות דרך ימין נמצא כי קאי בצפון ופניו למזבח ומקיף דרך ימין פגע בקרן דרומית מזרחית ברישא ועוד האמת משיב לו לקרן דרומית מזרחית לא היה לו יסוד:

ניתיב ברישא מערבית דרומית · דכיון דבעיא מעשה חטאת נהי דלא מצי למיתב דרומית מזרחית כחטאת משום דעולה טעונה יסוד מ"מ ניתיב ברישא מערבית דרומית שהיא קרן הסמוכה לכבש שהיה בדרום שהיה עולה בו לתת מתנות דחטאת וקרובה לו טפי ממזרחית צפונית ומשני כיון דאמר מר כל פונות כו' ואף על גב דאי שחיט על ירך המזבח לפונה פגע ברישא דרך ימין לקרן מערבית דרומית מקמי קרן מזרחית צפונית ס"ל לרבי שמעון איש המצפה כמאן דאמר דכל חצי העזרה עד הפתח הויא צפון והיה שוחט להלן מן המזבח כנגד הפתח וכי מקיף תו דרך ימין פגע מיד בקרן מזרחית צפונית שהיא קרובה לקרן מזרחית דרומית שהיא קרן שנותנין בה תחלה מתנות חטאת טפי מלקרן מערבית דרומית וניחא נמי דנקט דרך ימין למזרח:

א) ד"ה אמר שייך קודם ד"ה ואחת והגיהם שייכים אחר ד"ה ניתיב ברישא ב) [וע"ע תוס' מנחות ק. ד"ה אמר ותוס' סוטה מג. ד"ה סגן]

[illegible]

רבינו חננאל

חוט באמצע להבדיל בין דמים העליונים לדמים התחתונים · עולת התמיד כל דמיה למטה היו נזרקים · כי לא מצאנו דמי בהמה אחת חציים למטה וחציים למעלה (ומקצתם למטה לא מצאנו) · ואקשינן *) והתנן הזה ממנו מדם הפר וכן מדם השעיר אחת למעלה ושבע למטה כמצליף הנה למעלה ולמטה · ושנינן הא"ר יהודה בפ' הוציאו [לו] את הכף מאי כמצליף כמנגדנא פי' כמכה שמעלה ידו ומורידה וכל הכאה במקום אחד היא · ופירשנוה באתריה . איני והתנן בפ' הוציאו לו את הכף אחר שהזה למעלה בקרנות מזבח הזהב וחזר והזה על טהרו של מזבח ז' פעמים מאי לאו בחציו של מזבח כמו שקורין בני אדם חציו של יום טיהרא כך קורין חציו של מזבח טיהרו הנה מדם אחד נותן למעלה בקרנות ולמטה בחציו · ושני לא טהרו גילויו הוא כלומר מקום נקי שנראה ונתגלה זהבו והוא מקום שאין שם טיבול קטרת כמו השמים הנקיים שאין בהן עבים נקראין טהורים כדכתי' וכעצם השמים לטהר · **) והאיכא שירים שהן למטה כלומר נשפכין על היסוד · ושנינן שירים לא מעכבי כלומר אפילו אינן נשפכין על היסוד נשלמה העבודה וכיון דלא מעכבי שפיכתן על היסוד ולא כלום היא · והאיכא שירים של דם הפר ושל דם השעיר הניתן בפנים דמעכבי ומפורש בפ' הוציאו לו את הכף [דף ס ע"ב] ובזבחים שהיא שחיטת קדשים בסוף השוחט [והמעלה דף קי"א] ומשנה בחד מקום אמרינן לא מצאנו דמים חציים למעלה וחציים למטה אבל בנפים ובחוץ לא. ולמה מקדים ומזה אחת שהיא שתים כדין העולה ואח"כ מזה שתים שהן שתים כמעשה החטאת מפני שהזבת עולה לפיכך מקדים מצותו · והרי אנו מפרשים שתי הקשיות כאחת למה מזין בקרן מזרחית צפונית היה לו להזות בתחלה בקרן דרומית מזרחית משום דכד סליק בכבש ופונה דרך ימין למזרח בההיא קרן פגע ברישא ומשני אמאי לא מדי בקרן דרומית מזרחית משום דעולה טעונה יסוד וקרן דרומית מזרחית לא הויא יסוד ואם יתחיל בקרן דרומית מזרחית צריך להשלים צפונה מערבה ולא היו הדמים נשפכין על יסוד אלא בקרן מערבית דרומית · דתנן במדות פ' ג' והיסוד היה מהלך על פני כל הצפון ועל פני המערב ואוכל בדרום אמה אחת ובמזרח אחת ובקרן מערבית דרומית היו ב' נקבין כמין ב' חוטמין דקין שהדמים ניתנין על יסוד מערבי ועל יסוד דרומי כו' · וכבש המזבח היה לדרום המזבח דתנן היה לדרומו של מזבח [ל"ב] אמה על רחב י"ו אמה וכשעולה מן הכבש למזבח ופונה דרך ימינו למזרח בקרן דרומית מזרחית [ושם] לא יכול להיות בו דהא לית ליה יסוד כדאמרינן וכיון דעבר ליה כי פגע ברישא בקרן מזרחית צפונית פגע ואין מעבירין על המצות הילכך מזה עליו כו' · תנן התם בתמיד פ"ג אמר להן צאו והביאו טלה מלשכת הטלאים · והרי לשכת הטלאים היתה במקצוע צפונית מערבית וד' לשכות היו שם · אחת לשכת הטלאים ואחת לשכת החותמות · [illegible] ואחת לשכת בית המוקד [illegible] ואחת לשכת עושין [illegible]

*) [illegible] **) [illegible]

ע"ש א מיי' פ"ה מהל' מעשה הקרבנות הלכה ו:

ע ב מיי' פ"ה מהלכות בית הבחירה הל' י:

לעיל מ"ד עיין תוי"ט בזבחים פ"ה מ"ד ד"ה שתי מתנות

תמיד ג. [פ"ג משנה]

מדות פ"ה מ"ו

הגהות הב"ח

(א) גמרא טלאי קרבן: (ב) רש"י ד"ה סגן הסם וכו' דמיירי לעיל בגישה כהאי גוונא כו' מוקמי לסתמין בסדר יומא דפליגי אתמיד:

הגהות הגר"א

[א] גמ' והדר' רגוס קו' עליו למחצו

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ניתיב כו' ולא ה"ג לשנויי · עיין תשובת מהרי"ט ח"ג סימן ט:

(ע"ל: נושא/מבנה)

סתירה בין מס' תמיד ומדות בענין מקום לשכת הטלאים

2-3 גישות ליישב הסתירה

* סימן זה יפיה שימוש לקמן דף י:

* לעם הסיפורים מסדר גו' דף לא יהו

* לעם הסתירה בה ובמקור הגא' אמ' מדות [illegible]

תוספות ישנים

דמעכבי ומפורש בס"פ הוציאו לו (דף ס:) ובזבחים בהשוחט והמעלה (דף קי"א). [illegible]

[illegible] **המנה** · [illegible] **צאו והביאו** [illegible] **בית המוקד** · [illegible]

כדאמר בסמוך שהיה פשוט [illegible] לקיום האש ואע"ג דאמרינן לקמן בפרק טרף בקלפי (דף מה.) [illegible] **ורמינהו** כו' [illegible]